Контрольный экземпляр

ДІАЙХА МОАРШАЛ ДА XIX ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦЕ ДЕЛЕГАТАШКА!

Массо а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дехз ★ ЕРА, 26 ДЕКАБРЬ, 1985 ШУ. ★ № 154 (7100). ★ Мах 3 кеп.

Кхоана Іуйрийна 9 сахьат даьлча, Грозне, республикански театрально-концертни зале хьаелл XIX Нохч-ГІалгІай областной партийни конференци

КОММУНИСТА СИЙ

Дукха ха йоаллаш пачхьалкхен аттестационни комиссе дихала Знак ецнай Карабулакски химически реагентий завода продукце кхы а кхьь тайпана. Къахьегаме карагІдьнначу цу доккхачу хІамах лаьцна парте Сунженски райкоме къамаьл доладелча, нохкъосташа ниттта хила доагІаш дола хІама санна тІаьйцар из дика кхаъ: «Директор Лысенко из акй цига, хІьта цуй деш массеза а гІулакхаш чІоагІдеш да».

Бакъдуй, массаза а. Коммуниста И. Лысенко кулгалдеш йола предприяти кланагІа лаьрхІача ханал хьалхагІа кроектни низага кхьчай, коллектива социалистически декхарашка аьнача тайпара. Сево вІашгІехьбаліитаб из толам? Цигьа-дале, доккха декхар — из да коллектино массе оагІорахьара анализ ярах, хаддаза кхоачамаш лехарах, лоархІам кийса барах хьахинар. Ниттта да заводера хьал: хІаравар — болхло е специалист вале а — уйла е, кердадар балха дикагІдар лехе, из производствана юкъеххахьа Іомавьв, нолагІа а корта болаш йола шийй инициатива хьаллоацаргхиларах чІоагІа дог тийша а волаш. ШоллагІа-дале, юкхьанцарча партийни организаце новкъосталла директора вІашгІехьдаьнгад белгалдаь кулаш тешаме чакхдахаре нах оардагІбаха. Цигача белгалдаьлар из дика организатор хилар.

Ниттта къахьегарах хьахинар довзаш да: завод проектни низага кхоачаяро йиш хилийтай планал сов гІа мехкий ах миллион сома гарта реагенташ ала а дихала Знак йолча продукце даьна 81,7 процентага дІахкоачаде а. ГІулакх а хиина дІаэттад дош.

Шоаитта тІадиллар ниттта бехктокхаме хеташ, ниттта кхетамеи болх бу халкъа боахама тайп-тайпарча участкашта кулгалдеча шоекх тийша дІаденнача республикерча дукхача коммунисташа — «Автоспецоборудоване» яхача завода директора Л. Негинске, «Оргтехника» яхача объединене генеральни директора А. Миртычана, XX партсъезда цІерагІча колхоза председатела Р. Крылевскайс, «40 лет Октября» яхача совхоза директора М. Бекова, Ведански района Орджоникидзе цІерагІча колхоза председатела А. Хусаинова, кхычар.

Республика хІара партийни организаце ба цига авторитет лакхагІа йолаш бола коммунисташ. Фуд коммунист коллективе лоархІаш, сий долаш хулийташ дар, ниттта хилара малагІа гІулакхаш доахкаш хила веза из? Масалаша, хьахьокх: из гІулакха тІа хиларо айдац наха хьалхашка коммуниста сий, цо шийна тІадиллар лерттІа леладаро, атта боаца бехктокхам шийна дІетІаьца, безагІбола къахьегамех общественни мухь дІакхаьа из кийча хиларо доакхх.

Ераш и массехк цІи: Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза хьажкІаш леларча звеной звеньевой Б. Кодзоев — хІаьз къахьегама ветеран дархІа кетаргволаш ва. Пхеннена тоъаргдолаш да цунна карагІдийна дика хІамаш. Цун звенос соахка 200 гектарах хІаране тІара фуальиьхача хьажкІий 106 центнер аьккхай. ХІаьта укх шера цхы а 7 центнер дукхагІа лакхбеииб хьузкьан. Цун вІашгІехьдаьннад шийца яхь леллерел котвала а социалистически яхье лидер хиина дІаотта а, хІаьта коммуниста Б. Кодзоевна из а кІезига хет. Шоаш лаьрхІар кхоачашдаьца юха ца боалаш кІаьно оамалаш йолаш ба гІирсаш тІехдика хьал а деш, къахьегама оасарле аттара дукхагІа лакхъяра тІахьехаи баьи ерригача республике из хьаллаьцан вола ЧИУС № 2 йолча комплексни бригада бригадир, Социалистически Къахьегама Турпал, Пачхьалкхен преме лауреат Ш. Хаджиев, хІаьхле а шийттаалагІча пятилетка шоллагІча шера чотах къахьегаш вола «Электроинструмент» яхача назрановски завода слесарь-инструментальщик Т. Халгуев, шийй пятилетка диъ шера чакхъяьккха СМУ-5 плотник, къахьегама шин ордена кавалер Н. Хасанов...

Укхаьно дика гІулакхаш цорие а вай областной партийни организаце доаххал деш болча дукхача кхычча коммунисташа а карагІдуьлийтар фуд? Ала мегаргда: шоай декхар къаьстта чІоагІа кхетадеш хилар.

Республикерча коммунистех 80 процент совгІа бараш кхьарча доацаш производстве къахьегаш ба. Шоай коллективашка бокъонца дола творчески хьал оттаде вІашгІехьдаьнгад царех дукхагІбарий. Дукха дика масалаш доаладе йиш я Назрановски районни партийни организаце вахарах лаьца. Укхаза тайп-тайпарча участкашкарча коммунистий гІулакхашка карагІдуьларийи аьттув ба боалача хІамайи тІеьэ-тІехьа цІенхаштагІа, доагІар дизза хьадехаш бу мах. ШерагІа йоаржаю дикагІйола опыт, тІечІа дІадоах кхоачамбоацараш. Иззамор ала мегаргдолаш да Шалински, Ачхой-Мартановски районий партийни организацеех а парте Грозненски горкома балха стилах а.

КПСС XXVI съезда указанешца хьежжа коммунистех тешаи болари царгара хьадехари дикагІа цхьана тарде а гІерташ, областной партийни организаце укх пятилетке белгІалара толамаш даьхад. Республико ханал хьалха кхоачашъяьй промышленни продукца мьхьала яккхара ихе шера план. ТІехкхоачашъяьй пачхьалкхенга хлат, шура, коартолаш, тха, фуаш доахкара ихе шера заданеш.

Цхьабакъда, моха моттигаш хІанз а кІезига яц. Дукха а кІанз укх сахьата план кхоачаш ца еш йола предприятеш. ЛаьгІа каргерзаю проектни мощносташ. Дукхча совхозашиш колхозашиш лоархІаьц шура, дулх, баьцадаараш доахкара заданеет. Сатем боабеш ба цар продукци якхарта дІабохийта сов беза мах. Сензухьа да цхьаерраша толамаш дахари ноккаш гІехьайнсари?

Цхьайолча юкхьанцарча партийни организацешка бокъонца йола партийни принципиальность тоъаш яц, нолзагІча гІулакха тІа вале а хІара коммунистанарча гІулакхашка. ЧІоагІа лоархІаме да, парте райкомаша цу деша къаьстта уйла тІаьхийтари юкхьанцарча партийни организацей декал айдара тІехьа чакхдаха гІулакхаш ногадари, лаьрхІар кхоачамдара хаддаза тІахьожам лоаттабар.

ЦІаьхха юха оттадергда вай хеттар: наха хьалхашка коммуниста сий сево доакхх? Шийй парторганизаце сийна хьалхара бехктокхам хеташ коммунист а шийй хІара членаш хьалхара бехктокхаме парторганизаци а хиларо доакхх! Бокъонца ниттта шоай декхар кхета а деш бахаш къахьегаш бола республика коммунисташ накъабоагІа XIX отчетно-хоржамий конференцена. ДоагІар ниттта хьадехаро — тешам лу КПСС XXVII съезда уж баха ма боагІара накъагІоргхилара.

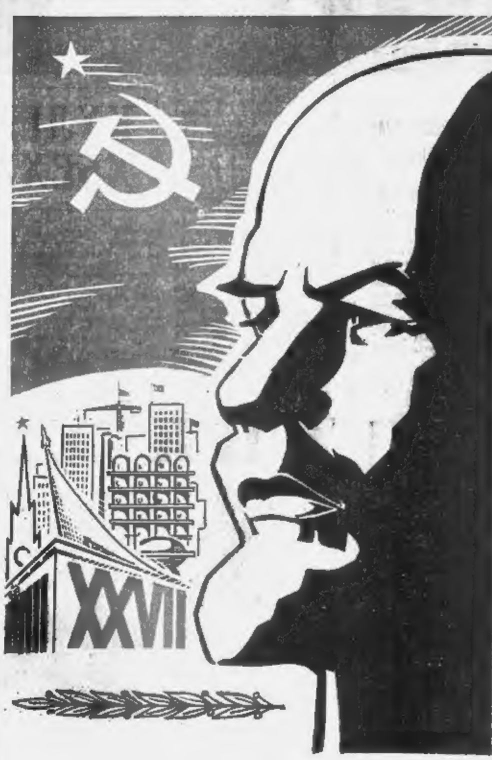

Хь. Осмиев

ПАРТЕГА

Бутув шо иллача адамий
 дегашкаь,
Мел хозар къаь болаш,
 доккха цІай Іа даьндаь,
Мизо гІум хьаьча массана
 аранех
Беркатах тоаенна сомий беш
 Іа яьндаь —

Еза хьо, еза хьо,
Еза хьо халкъашта,
Хьакъала, денала.
Адамаш дезара
Массарел тІехйола
Сийдола тха Партии.

Іаламга дІакхоача мехала из
 йІоаэал хьо,
Массано дегашка тьа
 йІоаэал кхьачандаь,
Хьамсарча цу нохс шийй
 бера ю йоакха
Хьогара ца кхоачаш йоІ-воІ
 ца дисандаь

ЗІамгача тІадамех из бохка
 форд сана,
Адамий дагарчох хьа оакар
 латтендаь
Къаманта юкъера дог —
 мерза доттагІал,
Хьайгара хьоьхам пуш,
 болетал чІоагІдаьндаь

Цхьанне а ца дьр деш,
 сигала го туеса,
Советски вІаштаьта Іа
 ткъамаш деннадаь,
Адамаш къийгача сийрдача
 кхоанега
Деимал никъ боскаш
 хьийоагІаш йолендаь —

Еза хьо, еза хьо,
Еза хьо халкъашта,
Хьакъала, денала.
Адамаш дезара
Массарел тІехйола
Сийдола тха Партии.

КПСС XXVII СЪЕЗДА — ХЬИНАРЕЧА КЪАХЬЕГАМА 27 ДЕКАДА!

СовгІаташ — Даьхенна

КПСС XXVII съезда сийна баха ма боагІара накъабахара яхь йоаржаьча Назрановски района къахьегамхоша областной партийни конференци хьаеллаш тІехкхоачашъяьй 1985 шера пачхьалкхенга хьайбай продукташ йохкара планаш.

Шера планагІа йохка йоагІар 6650 тонн йолаш шура ехкай 6910 тонн, дулх дІаденнад 1625 тонн, планагІа дохка доагІар 1550 тонн долаш, план 470 центнер йолаш тха дІаденнад 567 центнер. Карара шу чакхдалалехьа кхы тІа дукха хьайбай продукташ дІаурьа района къахьегамхоша.

Уж толамаш доаладь къаьстта дика къахьийгад «Назрановский», «40 лет Октября», «Маяк» совхозий хьайбаш лелдераша. Царна юкъе аьрмача социалистически яхье белгалбаьнаб доаркаш М. Темирханова, М. Сагова, Ц. Даурова, З. Айдаева, З. Долгиева, М. Нальгиева, областной партконференце балха юкъе дакъалоацаш хургбола Д. Балхаева, З. Темирханова, кхыбараш.

Лоацача юкъа хьайбай боахам догІабоалабара 1982 шера КПСС райкома пленумо тІаийца комплексни программа чакхйоанкхаш ханех дукха хьалха кхоачашъяьй пачхьалкхенга шура, дулх, тха доахкара цхьайтталагІча пятилетка планаш, лакхъяьй хьайбай продуктивность. Укх тІехьарча шин шера хІара кхоабача Іаттагара 313 килограмм шура дукхагІа яькхай. ИттлагІча пятилетнаца шийдача дукха дукхагІа да хІанз фермашка кхоаба доахан, ма. Ниттта дика толам баьккхаб даьтта леладераша а. Пачхьалкхенга хлат, коартолаш, сом, баьцадаараш доахкара цхьайтталагІча пятилетка планаш диъ шера кхоачашъяьй цар. Пятилетка планал совгІа дІаденнад хлат 21630 тонн, коартолаш — 5066 тонн, шекара свеклаш — 15895 тонн, баьцадаараш — 770 тонн, сом — 560 тонн. ИттлагІча пятилеткаца шийсийча хьажкІаш шозза дукхагІа яькхай, шекара свеклаш — 31,7 процент, коартолаш — 29,8 процент.

Уж продукташ йоахачеи бохкачеи пачхьалкхенга хьинар ца кхоадеш къахьийгад механизаторашна Б. Кодзоева, Ю. Гелисханова, О. Нальгиева, М.-Г. Бекова, Хь. Хачубарова, С. Бузуртанова, Хь. Евлоева, І. Угурчиева, В. Баркинхоева, А. Муцольгова, кхы дукхача болхлоша, звеньевойша, бригадираша.

ШийтталагІча пятилетка хьалхарча шера юртбоахама продукташ дукхагІа яхара, йохкара, мехка Кхачан программа дІахьоча ма могта доккхагІа дакъа юкъедахьарча цІенхаштта къахьегаш я тракторно - кхаш леладу бригадаш, фермай коллективаш, берриге района къахьегамхой.

Мехка Кхачан программа кхоачашъеча ма хулла доккхагІа дакъа юкъедахьа гІерташ къахьег тха хьайбаш леладераша укх пятилетке. ХІаьта дика толамаш а доах. Даьхенна шура йохкара ихе шера план диъ шераи ийс беттаи кхоачашйир. ЦхьоалагІа октябрь хьатІакхоачаш 7330 тонн дІаслар из пачхьалкхенна, пятилетка план 7210 тонн йолаш.

Геттара дика лоархІабу укх шерарча декхарех а. Шера план 2280 килограмм йолаш, хІанзале 2400 килограмм гаргга шура аьнхай хІара кхоабача Іаттагара.

Уж толамаш даха къаьстта доккха новкъостал дир тха сий долча доаркаш: Фаргиева Золорбана, Хашаниева Хьавас, Хашагульгова Любас, Асхабова Лайлас, Мишиева Яхас, скотникаша Улесов Ивана, Терехин Михаила, кхычар. Шоай пятилеткаш кхаь шераи ах шераи кхоачашъяьй царех хІаране.

КПСС Программа кердача редакце, Устава де могадача хувцамий, Керттерча доставий проекташ юкъара хьинаре даьча лоац тха колхозхоша. Цу лоархІамеча партийни документана чІоагІа хьинар айдаьд цар. Ер шу чакхдалалехьа пятилетка планал дукхагІа кхо біаь тонн шура йохка лаьрхІаз тха хьайбаш леладераша. Из совгІат оаха кийчду КПСС XXVII съезда сийна.

Л. ЯСИНЕЦКАЯ,
Сунженски района Цеча Эскара цІерагІча колхоза председатель.

М. С. ГОРБАЧЕВА КАН СЕН САНАЦА ХИННА БЕСЕДА

25 декабре КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева вІашагІкхетар хилар официальни доттагІала визитаца Советски Союзе венача ТПК ЦК Политбюро членаца, КНДР Административни совета Премьераца Кан Сен Санаца.

Безаме, новкъосташха долча хьалашка чакхъяьнна беседа йолча хана раьза хиина белгалдаьккхад советско - корейски отношенеш массе оагІорахьара дика догІахаш, цхьана леладу гІулакхаш ТПК ЦК Генеральни секретарь, КНДР Президент Ким Ир Сен 1984 шера визитаца СССР-е венача хана яьча вІалдашка хьежжа кІоаргге гІерташ КПСС-и ТПК-еи хилар.

М. С. Горбачевеи Кан Сен Санеи дика мах бир СССР-ан КНДР-ан юкъе вІашгІехьдаьннача экономически бувзамий боарама, хьаккхайкадир дІахо уж шердо шоаш раьза хилар.

Дуней халкъаьнта юкъерча дукхача актуальни проблемаех шоашта хетараш дІахьа дувцача хана Кан Сен Сана белгалдаьккхар, сиздаь хьадеш латта гераш юхаоцаде, ядерни тІема кхерам дІабаккха лаьрхІа машар безаш йола Советски Союза инициативаш корейски халкъо шерра хьаллоацаш хилар. М. С. Горбачева даккха мах бир Корейски ахгІайрен тІа машари кхерамлен хилийтара тІадерзадаь КНДР-о лерраІа чакхдоахача гІулакхий.

(ТАСС).

ХРОНИКА

Аэрофлота моттигерча цхьан наькъагІа рейс еш хиина АН-24 яха самолет цу тІа хиннача зуламхочо гера тІа а уттадеш шийбар бакъан долаш шийн наькъа тІара а яьнна Іохаила да йоалаш Іохайнай Китайски Халкъа Республика къулбаседе - малхбоалехьа. Цу шулакхаш дувзаденна китайски оагІоно къахьийгад самолет хьалахара а пассажираши экипажи сихагІа даьхенах ихетийтара а.

Цу хьалашка КНР Іальлаша дикача лоалахой гІулакх шоашкара гойтарах советски оагІоно баркал аьннад.

(ТАСС).

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ

СССР Министрий Совето сацам баьб салоІаш йола ди 1985 шера 29 декабрерча кІираденгара 31 декабрерча шинагІа денга даккха.

ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦЕ ДЕЛЕГАТАШ

Б. Г. КОДЗОЕВ,
«40 лет Октября» яхача совхоза хьажкІаш кхееча звено кулгалхо.

И. Г. НИКИШИН,
ЧИУС-а чуйоагІача СМУ-4 малярий бригадир.

М. Т. ТОХОВ,
«Назрановский» совхоза [illegible]

В. Н. ПШЕНИЧНАЯ,
«Малгобекнефть» НГДУ № 3 йолча цеха машиниста гІоача.

Ш. ДЖАНХОТОВА,
Производствени текстильно-галантерейни объедиинене закройни цеха йоаххагІйола мастер.

М. А. БАЛАЕВ,
«Малгобекнефть» НГДУ керттера инженер.

КОММУНИСТ-ПАРТЕ

Конференце делегаташа дувц

ВИЗЗА ДА ХИЛА!

ТАХАН, КПСС XXVII съезд гергагІертача денош, хІора коммунисте хьалхашка дукха хаттараш латт: мелагІне совгІаташца, гІуллакхашца, наггахь со парте форума, мелагІе тероша йиттай пайда це хиш, мелагІе кхоачамбоццараш дисад це зуш, тоа це деш.

КПСС Устава де могадеча хуьцамий проекто коммунист декхарийла ву гонахьарчарна масал гойташ а Даьхен рузкъа соцдоккхаш а хьакьега. Цу тайпара нах дукха ба аз болх беча «Оргтехника» яхача производственни объединени. Масала, бригадир А. Ф. Дорофеев. Цо кулгалдеча электрофотографически аппараташ хьоеча участко арахец 120 фотвал. Цхьаъ кхьакьегама коллектива бубелар тамаш йолаш дукха болх ба из. ХІьта а участке коммунисташа вІешагІа а кхийтта, собране дийцар кердача пятилетке кхьакт зедадеш йолча машинашта леррхІе кхы а 80 оатхал кьее, церек дукхагІьараш пластмассах а йолаш. Кастте тикешкара эца йиш хургьа «Эрсий салте» яхача шарикови ручкай набор. Из а укказа хьоеш я.

Пятилетке дІайолалуш кхьакьегама оесарпе 40 процент лаккъе аьнна даш деннадар Н. К. Евсеевас кулгалдІш йолча прессовщиний бригаде боакхлоша. Стахановски болама 50 шу дузача деношка шоаш аьннар кхоачаш а дир. ДІадахача пхе шера кердо вораї технологически процесс кардерзаеай, кулгчара ду белаш 4,5 процент кІезигдаьд. Из деррига даьд чурча тероний чотегІа!

Парте член декхарийла ва:

Кхьакьегамца цІенача дог тІера, творчески гІуллакхаш леладерца, дина вІашугІехьанием дисциплина йолаш хиларца масал гойташ хила, социалистически дехьаьа — советски общественни строй экономически лард лараеш ёбен.

(КПСС Устава де могадечá хуьцамий проекта тІара).

Цеке а участке а хиннача а хулаш петтача а хуьцамаша тешал ду производственни а кхьакьегама а дисциплина чІоагІьеннилга, боллаой секкетам дІбеннилга. Лира кьоесам поаттабу коммунисташа брак арахецарашца, шоаш да дезар кхычар дар дог доахаш юстаребала гІертарашца, цхьацца базьенеш а доахаш, балха тІара буьларашца.

Доккха зулам да — малар... Менна а волаш балха вар шозза доккхагІа зулам де. Из кІетадаьдац слесаре С. П. Игитова. — кхели а я балха венаs из. Неггаьча сага мара гуча ма деррахь, кхьалихта тера луча дар мІ Цхьабенда, коммунисташа В. В. Гусениновс, А. Ф. Дорофеевs собране дийцар Игитов санна болчар коллектива сий доадерга. Лоч-кьадензар цар шоай цехера гІалат — массанена хозеш дІадьоар.

Формализм йоцача болх дикагІа дІабода. Кулга тІаргъюкхе ма гуш хила дезаі политива белацца ниисадар а ноакхарле ер а. Иреа долаш ва аьнна хет сона ше дер, дике да дала а, кхы а дикагІа де гІертар, долаш доацах кхоачам ца беш кердадар хилар.

Цхьа масал доаладерга аз. Тха цеха хьеча электрофотографически аппаратанта дуккха тоха сарг эш. Вайна массанена а дика хоа, басеш дола металлаш деза долга. Дика изолаци йола бе сарг бода моторга тІа. Корпуса арахьа гІоала долг уж. Фу дар-хьогІ чуьймехьа даьхача? Цхьа-дале, тоа тоха сег а лоаеергаш, шоалегІа-дале, хІора саьргаз 20 сантиметр соо а йоал. Пхи аппарат хьайнча — йиь метр! ЯхлагІькр — кхольча метериалий чотегІа.

Парте хІара коммунистагара дІадех ше болх беш йолча моттига визза да хилар, инициатива йолаш хилар ноакхостий дог урвоттадеш кхьакьегар. Из миттa хуле, хозагІа а дикагІа а хургда вай вехар.

А. ЗАЙЦЕВ,
мастер.

ХЬАН ДЕРГДА ИЗ?

ИРАЗ долаш сег ва со. Ханна кьона вела а, коллективо тешам а бенна, СССР Лаккехьарча Совета депутатал ла хоржа. Массехкеза цун сессей балха юкъе декъа поаццаш цІи хазача накаца: академикашца, Інжименхошца, министрашца цхьана къестадаьд махка вахаре тайп-тайпара лоархІаме дешаш.

Заводе коллективана ниисанигъ хьехаш, производства хьалха леттаьш хьаьогІа тха депутатски группана чувоагІача 17 сагах хІоравар. Даггаро тхо тохаделча а тІехьакхо магац тхона Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета депутата Котиев Ахьмада, укпуерчарна масал телаш кхьаьг горсовета депутаташа М. Эсмурзиева, А. Орцханаве, М. Инаркиева, Ю. Сергеева, райсовета депутата Н. Султыговас, дуккхача кхычар. ХІьта уж берригаш а мугІарера болхлой ба. Масса дола дог лезаш, шоашта тІабилле мухь, мел беза а бехктокхаме из хиларах, дІабахьа гІерташ цар кхьакьегарах лоархІ уж нека.

Цхьанна а капиталистически махка хила йиш йоаца хІама да из. Доллче, вайх хІоравар декхарийла ва шийна тІадилла моллагІа декхар цІена кхоачашде, дикагІа болх бе, халкъа рузкъе лорада а дебада а.

Парте член декхарийла ва:

Махка общественни вахаре, пачхьалкхени общественни гІуллакхашта урхалеш вча хьинаре дакъа лаца, граждански декхар кхоачашдерг образец хила, халкъа социалистически самоуправлени тІаь - тІехьа йиззарІа чакхьккхе кьмаро гІо де...

(КПСС Устава де могадече хуьцамий проекта тІара).

Кест-кеста уйла ю аз: фу де деза хьогІ из хІара сага оамал а ханне дІоттаре! Сона хетачох, эггара хьалха де дезар фуд аьлча, из да вайна юкъе лела жуккергаш, прогулаш бракк ераш, спекуляци лелаераш, атта баха безам бераш цІенхаштте юзатозар. Хетаргахьа, кьатІаккхьачай хьамаькха шийга хоза аьлча гІалат кхы ниисдолийтаргдац, кхаш безне волчоа гешт да йиш йоаца хе. Цу гІуллакха юстаре латта йиш яц цхьанкха а. Административни взыскани хІозигагІа иза йолаш дац аьнна хет сона уллуерча ноакхостешна дукхьане дІаоелар, бокхаш боле бетк. Сен сен фу гІуллакх да иэ де, кхаш тІехьацка а ца дуьлаш, доагІар гучахьа дІоале, тоавалерза вергаац вІалпе а эхь хеташ вола сег...

Хала хета а, тха коллективе а ниислу цу тайпара нах. Дика ла ьиккар Бештоев Муьменен Цуроев Хьамидан шоаша акар кхетаде ца тугаш, малера тІаьбенне лелаш. ХІама хургдоацийта кхетадича ЛТП дерба дайта хьоаевир уж шоккхе а. Дукха моттигаш ниислу нах винаьа балха хьа ца узаш, хІаман эурмат ца деш, браш. Изаеа цхьа моттиг йиттаw оакe тервна ца аш. ГІалат бахннерашта бвак бу, цолашкарча экрена тІа хьатох цар цІерш. Иштта, дукха за йоаццаш брак хьар № 43 йолча цехе штамповщицас Имаговеева Любаси токаре Пугоева Маремеи. Из а ца дуьцаш дитта зар.

Т. ХАЛГУЕВ,
«Электроинструмент» заводе слесарь-инструментальщик, СССР Лаккехьарча Совета депутат.

ХАНО ДІАДЕХАР

УКХ тІехьарча хана бакъьелгакьа дала доладенкад тха фабрика гІуллакхаш. Парте XXVII съезда а XIX областной конференце а сийна аь йоаржаьча коллектива кхоачашьбй 11 бетта план. Бакъда, тха болх кхы а дикагІа леларгбар цхьадолча хІамаьша новкъарле ца йора.

Тха долча кхьакьегарех дукхагІбараш кхаппах, къастта мажарий ба. Кхьайла сенна кхуьнергда ма, церна юкъе дукха ба ширача замах юкедисача, нІрчача гІуллакхах мукъабовлента бараш. Из чІоегІа Іатіа тха балха. Масала, нагахьа бутт дІабодац тха фабрикера йоІ маьре ца йодаш. Советски законодательства хто ди мукъа лу цу тайпарча сега. Цхьобакъда, хьовнчагІа чакхдьиначул тІехьагІа неггахьа яр маре хенахьа арьялеца балха. Мьоре ахвр а ва дина цІогІа Іийнар а йоагІача хана балха хьа ца бахкере дукхагІча дахьъе балха ба «дай Іаьдалагlа» баха цар дай-новной. Наха бакк бракхкергба кедде кусал хіьаьший а дІакхосталехьа балха дахийтача, оал цар. ХІаьбалха дахийтача, оал цар. Пахкха цхьангтин бетта балха хьа ца бер, церна зетачох, сел доккха гІалат а дац. ХІьта Беррига швешш коллективни подрядагІа кхьакьегаш хилар дІалархІача, цо доккха зе ду из юкъьйоагІача бригадана цехе.

Парте член декхарийла ва:

...Мичча бесса аміики а гучаеоелча бурж у а з и и йдеологе. частнособственнически психологе бегалонешца, дин харц уйлашца. социалистически вахара хьисапа кийра долча кхьача зетаращцен омелашцен тоадамбоалаш кхьос а а лоаттабе.

(КПСС Устава де могадеча хуьцамий проекте тІара).

Уж санна моттигаш ца ниисъялийтара эггара чІоагІа хьаьр фуд аьлча, на-да ширдьинача гІуллакхашца лоаттабу кхоешам чІоегІбар.

КІезига бац тха коллективе динца тІехьаьнне уйлаш ераш а. Цхьайолча участкашка магнитофонашца йоага незмаш, зикараш хаза йиш я. Шоай балха моттигашке... лямазаш ду боккхагІболча кханнаха. Цо хьаьонх наха атеистически кхетам балара болх оаха ледара бега, цу хьакъехьа партийни а комсомольски а организацей аллаиви эсала йолга. Из бакъдеш деций фабрике кхьакьегаче 620 сагах 147 комсомолец мара ца хилар?

Халахета а, ниислу куташ ераш а. Доккха зе ду цар фабрикане а шоашта уллуш болх беча наха а. Масала, дукха за йоаццаш лоачъаьа хІамаш а нйца чуйодаш гучаьннай цхьоагІче конвейера болило Эсмурзиева Марет. Из батьан долаш бІерчча бригада 1200 сом преми йоацаш йисер. Иштa да кх шийне сома пайда ба а ена, ноакхостешта доккха зе даьча Эсмурзиевас дар. Цо санна «пайда» баьб кхоал деш гучаевьннача кхы тхьа сега а.

Лакхе дийцараш санна доле нІрча, вай вахарца тоеш доеца гІуллакхаш дІадехара лира кхоесам лоаттабе декхарийла бе коммунисташ, комсомольцаш. Собранешка цхьара хабараш дувцарех хІама хургдолаш дац гІуллакх. Наха атеистически, идейно-нравственни кхетам баларе хІара дена яар санна йоакхо е еза, цхьаддеш цу балха эффективни формаш а лехаш. Кхьинадар, ширдьиннар дІадергдац цун оала хоедербегбола, наха кхоабалдаь тІахцаргдона кардадар дукъан ца даьккхине. Из дІадех хано.

Д. ДЕРСИГОВА,
Назрановски трикотажни фабрика швея-мотористка.

КОНФЕРЕНЦЕГАРА КОНФЕРЕНЦЕГА

Цифраши факташи

Нохч-ГІалгІайчен махкадаьттахоша хаьал хьалха кхоачашйир мехкадьттеи гази дакхара хьайиттадагІча пятилетка план. Укх тІехьарча пхи шера пленал совгІа цар Даьхене дуьрда 255 эзар тоннаш чуьхьакхьа доеш мехкадьттен 130 миллиов совгІа кубически метр гази.

* * *

Машинашьечен металлообработки пхи шера дукха хІама ца яьчаш 12 процент тІакхийттай продукци. Цу юкъа дикка дукхагІа арахеца доладаьд промышленни продукце цхьадола тайпаш. 1985 шера хьеш йоха даьннт 1983 шера хьальцунга ниіскьача хул 126 процент, аьккхаьттона конструкции веттхалаги — 109 процент, консерваш — 112 процент, макаронии изделем — 121 процент.

* * *

Республикехь халкъа боахама деррига дешьоьа технически прогресс ара дукха бааьгни даьд. Кердача техникаи прогрессивни технологи йола ше эзар совгІа переориентировала кыпъйоолаьй промышленностe. 322 эзар даре тайпаш йола машинаш, оборудовании, аппаратура, приборашь, халкъа эша товараш арахеца доладаьд. ХІаьзо болх беш я 400 совгІа механизированни поточни лини, программни управлени йола 100 совгІа сборудовани. «Красный молот» заводе, «Оргтехника» яхача объединене юкъейоалаьй промышленни роботаш.

* * *

Халкъа боахама деррига доакъош дегІакхувлара, социально-культурни гІишлош хьалъара республикие пхи шера найда ийцаб 825 миллион совгІа сома ахча йоача капитални вложенеш уш дикка дукхагІа хул пятилетка хьалхарча пхи шера хинарел. Цу юкъа агропромышленни комплексе дІахийтай 300 миллион совгІа сома ахча ничахьалкхенни колхозни средствам.

* * *

Агропром дегІайоалаеча а дика толамаш даьлад. ДукхагІа хулаш латт кхаппара чудахьа даьт. ДукхагІа хинней еррига чуьцаш йола юртбоахама культурий, доккхий толамаш даьлад хьайбий боахаме а. Фермай продукци вачахьалхенга йоахара шиб шера кана гІехкхоачашьай. Цу юкъа доахаш кеа тІара халхазараш долкар 5 процент дукхагІа хинад, шура — 6 процент, фуни — 3 процент, тха — 4 процент.

— Шин бутт гарга ха я «Электроприбор» яхача заводера Букреев Николай Алексеевича кулгалду слесарий - сборщикий бригада шийтталагІча пятилетка чотах болх бе йола, — аьлар парткома секретара заместитела В. П. Прокоповс. — КПСС XXVII съезда толамца накъадахара яьржача социалистически яхье хьалхалаттам хьайоагІа из интернациональни коллектив.

Сийрда а цІена а я пхелагІча цехе. Хьеш латтача копировальни машинашта юкъе хьуво болхлой.

— Мичвуна из бригадир Букреев? — хетт аз сайгахьа хьавийрача зІамсагага.

— ХІанз хьава везаш ва ва, — йоах болхлочо. — Со цун бригадахьа ва.

Букреев хьавоагІача юкъа цхьацца-шишша дувцаш латт

КУЛГАЛХО А ХЬЕХАМЧА А

Репортаж

тхо шиъ. Болхлочун цІи Урузбиев Султан я. Дукха ха яц из пхелагІча цехе вола. ХІанзале а массехк професси карерзаьй цо. Доннхал деш вуэ Султана шийн хьехамчаш, кхьакьегама ветераш Х. Гафарови, А. Аитови, кхьастта бригадир Н. Букреевни.

Кастта гучавоал бригадир. Сога моарщал а хьатте, рьза волаш бІараьхьок из Урузбиева беча балха. Кьоиз болило мотор дІаоттабеш воалл.

— Са бригадэ 11 сег ва, — йоах цо, — ДукхагІбараш комсомольцаш а болаш. БоккхагІчарна ниисса кхьакьегаш ба А. Шевцов, Е. Попов, В. Силеров.

Механически гайкаш хьувзаш дола дІоагІа хьахьокх сога Букреева. ХІанз гайкаш кулгашца хьувзае езац. Массарел халагІа хинна яо болх геттара аттача бахнаб.

— Хьалха тхоьа хьаухийташ хинна 620-К-3 яхача копировальни машина оатхалаш металлически яр. Хала дар цанна бурона Іургащ дика. Дукха за йовра цу гІуллакха. Кердаераш пластмассони я, — йоах Николай Алексеевича. — Іилма-технически прогресс сихха дегІаяра тешал деш да уж хувцамаш.

ХІара шийца болх беча сагах ала дика дешаш кордегІа бригадира. Шийн цІагІерча дезалга санна бІарг доккх цо керда хьайцача кьонача болхлошка, чоалхане дола вахара Іилма хьех царна. «Сатем боаца саг» оал заводе коммунистах Н. А. Букреевах.

СУРТА ТІА: Н. Букреев (аьрдехьара кхоалагІвар) бригада членашца кхьамаьл деш ва.

СИЙ ДОЛА ЦІИ

Измайлов Султан. Кхоана дІайолалу Нохч-ГІалгІай областной партийни конференци. ДІадахача пхе шера республика вахаре хинна хувцамаш, КПСС XXVII съезда накъаболхаш кхьадергамхоша даьха толамаш дувцаргда цун делегаташа. Иштта термам тІа ца бохийташ дутарда юртбоахама а промышленносте а дикаа дисараш, кхоачамбоацараш. Дошхай дешхараш белгалдаьха партe КПСС Программа кердача редакце, КПСС Устава де могадеча хувцамий. Кертерча доствиий проекташ тІа. ХІанз уж лоархІаме документаш Іомалеш а дувцаш а да. Іилма-технически прогресс сихъяд, халкъа хьал тоаo дІахо тоаяр, дуьнен тІа машар чІоагІбар — парте экономически а социальни а стратеги.

БИОГРАФЕЦАРА МУГІАРАШ:

Измайлов Султан. Ваьа 1904 шера гІалгІай ахархочун дезале. Кхиета зІамсаг волаш Советий Іаьдал баьхан делаш Къулбаседа Кавказе лаьттача тІема юкъе дакъа лаьцад. Мехкдаьттен гази лоаш Дышне-Мехкда яхача моттиге бурув такара бригада дІабелабеннаб кхьакьегама никъ. Ростов-на-Дону яхача гІороде институт йистеяьнначa. Грознарча мехкдаьтта промышленносте бакхтокхаме балхаш даьд. Сийлаь - боккха Даймехка тІом болча шерашка Цхьа Эскаре эпсар волаш оборони промышленносте кхьахийгад. ТІом чакхбаьлча Юкъерча Азе мехкдаьттен гази лоаш, тайп - тайпара промышленни предприятеш кхьаьеча кертера инженер волаш болх баьб. Ставрополь—Москва яха газепровод юллача кертера инженер волаш кхьахийгад. ХІьта тІехьарча, пенсе валлалца дерча шерашка Нохч-ГІалгІай Совнархоза мехкдаьттен гази чакхйоаккхача управлене начальника заместитель хиннав.

Аушев Хьаж-Мурад. Нийса ях Іа. Парте шийна а халкъа а хьалхашка оттадаь декхараш доккхах дайташ да. ХІара сага хьинар коммунистически кхоане гаргайоалара тІадероаду цо. Из кхета а деш, аз а тха заводерча кхьонача коммунисташа а еррига уйла тІаяхийта диш парте уж документаш. Сий дег чу даттача дукхача хаттарашта жоп лорадаьд сона цар тІара.

БИОГРАФЕЦАРА МУГІАРАШ:

Аушев Хьаж-Мурад. Ваьа 1950 шера Карагандински области Шахай яхача станце. Сурхотlара юкъера школа йистеяьнначa, эскаре гІулакх деш хиннав. Ях, шера «Красный молот» яхача заводе болх баьб, Укх тІехьарча ях шера «Автоспецоборудование» яхача заводе литейни цеха формовщик ва. Партстаж — ах шу.

Укх денашка «Сердало» газета редакце хІаьагІийтар парте, тІема, кхьакьегама ветеран Измайлов Шахбулата Султани «Автоспецоборудование» яхача опытно - экспериментальни заводе литейни цеха формовщик кьона коммунист Аушев Хьаж-Мурадь. Царна юкъе хиннача кхьамаьла новатох газета.

Измайлов Султан. Тахана парте политика Іилма-технически прогресс сихьяра, халкъа боахама интенсификаци яра тІаерзаяь я. Из Іалажмате баьхьа а да. Кьахьегамхошта йоккха паргІато хургья кулгашца хьаду балхаш тІеіндечна. Тахан мо, дагайоагІа сона тхьаь иттлагІча шерашка хинна бурув тохара установкаш. Деррига а кулгашца де дезар. Доккха дІоагІа бе а делле, то гувсаш из кхетадора. Из болх беча сагах «тартальщик» оалар. Дыьмера Миатлы никъ буллаш берригa болх белащцен дагарашцен бир. ХІанз мала тешаргва цовзткъен итт километр дІоахал дола никъ ворлашца, ворлдиргашца, галешца, такашца мегІа хьагІакхуьхьаш биллаб аьлча? Хьун чу гІолла чакхбоалар из. ХІара га тонахьара сехкаш, овлаш тедаш бухъяккха езар.

Аушев Хьаж-Мурад. КПСС Программа кердача редакце проекта шоллагІа раздел «Парте экономическа стратеги» яхаш я. Айкха ювзаенна я из Іилма-технически прогресс сихха дегІаярца. Аз болх беча литейни цеха коллективо тайп-тайпарча пресcаштен цІарацІураштен лахьхІача сатхалашта формовочни машинаш еш, кхьча заводашка дІаухийт. Укх шера заказчикашца яь хинна договор бинъ бутт хьалха кхоачашьбй оаха. Атта хьалхлаьаар уж толамаш. ХІанз а дукха да цехе кулг-кара де деза балхаш. Масала, формовочни маркхал кийчбеча хана цуна юкъе дукха металлически отходаш ниислу. Из хургдацар нагахьа санна тха цехе магнитни сепаратор яларе. ХІанз уж отходаш кулгашца хьагулъе езаш хул. Из гІулакх деш шиі сег латт. Мел дика хургдар уж ши болхло кхыдела белхаш де мукъа валаре!

Измайлов Султан. Йоазонхочо Полевой Бориса яздуз «Советски сага дудургдоацаш цхьаккха а дац». Бакъда из Турксиб. Каракумски канал, Магнитка, Днепрогэс — массагІа я уж советски наькха кхьахьегама сийле ювца объекташ. Кагийча наьха энтузиазмо, хьанаро хьакхеллай уж. Хьалхара пятилетаний ЦІаккхо дагардаргдац сона цу ханара турпала гІулакхаш. Стаханова рекорд ювцар массаналха, цо санна болх бе гІертар беррига а. ХІанзарча нагийча нахан мехкараштен халахетар де лац сона, цхьабакъда, цу хана хинна романтика гаханарча денца кІезига я.

Аушев Хьаж-Мурад. Нийса хургдий - хьогІ иштта аьлча? Тахан а шоатта ба стахановски хьисапе болх бераш. Тха коллективе кхьахьегаш ба, масала, Долгиев Мовлат-Гирк, Михтахов Марат, кхыбараш. Цхьа ди дІадахийтац цар сменни нормаш тІеххоачаш ца еш. «Сатем боаца нах» оал царех заводанаша. Сона уллув ба Байкало-Амурски магистраль ена, тайп-тайпара гана а мехкдаьтта а дипеш йоахача, Сибарегіон рузкъа карадерзадеча дукхача шерашка болх баь цІабаьхна нах. Бакъда, болаш ба «дІаьха сом» даккхара ерота шоай уйла тІаерзаь, обществана пайда ца луш баха гІертараш а. Цар атта вахар лех.

Измайлов Султан. «Аз ца дича, малав из де лезар?» — иштта хила еза хІара коммуниста вахара позици, нравственни принцип. ТІаккха мара вІашхІехьаргІац цар нах шоашта тІехьабаха, нерадача денхараша дІадехараш ка хьежна хила.

Цхьанкха тешт да метаргдац брак болх продукци арахецараштa, малараш мелашта, загирал телхадерашта. Халахета а, кІезига бац шоашта «яІаьйха» хилча, кхычарна боІла хиннай аьнна сагота боацараш. Шоай квартираш, цІеной музени санна мебелахи поартахи хьалйкзай цар. Со кьона волча хана цу тайпара нах наггахьа мара ниййслацар, Хьадоаккхачунца ядар дукхагІчар уйла, хьадечунца яр. Се парте волча дукхача шерашка цхьа хІама кхетадаьд аз дика: коммуниста цІи сий долаш лелае еза!

Аушев Хьаж-Мурад. Бакълув хьо. Коммуниста бехктокхам лаккхбар, массе хІаман бала кхоачаш из хилар, вай вахара нормаш телхаерашца, далагІдар кхычоа дІагІадилла, шьрача хабаранца кІалдарбувла гІертарашца машар боацаш хилар — иштта да хано дІадехар. Шийна болча аьттоанца, зІамига дахь а харцахьа хІама хьар, сага из ца зе мега аьнна дагадехар — аьха бодача наькъа тІа ваьнна хиларах шеко яц. ХІаране, кхьастта а коммуниста, дехаа хила деза шийгара доагІар, цхьаккха езабелам ца беш хьадеха. ТІаккха мара даргдац цун сий.

Кхьамаьл дІаяздаьр
М. КАРТОЕВ.

ДЕНАЛ ДОЛА БІУХО

Конференце делегаташа дувц

МАССАНЕНА ДОАГІАШ ДА

Парте член декхарийла ва:

Коммунистически моралан боарамаш геттаре нийса леладе, социализмах дукхаз-цІаз болх социально нийсо хон принцип чІоагІъе, шийчарел массаргІа общественни хьацаш лоаттаде, нахаца эздела гІуванахи леладе. Цар терко а уйла а я, къахьегамхоша вакчувгІа царна эшаргашэн шуй хемшай хьежа, партенам хайчахь кхаз[illegible] бакълуваш а тешаме а хила.

(КПСС Устава де могадеча хувцамий проекта тІера).

К хо шу хьалха, Къулбаседа-Кавказски горно-металлургически институт вьккхача, «Красный молот» яхача заводе балха вера со.

Базама тІайнцар чон лалаедеча цхьоалагІча цеха коллективо. Юхъенца дукха хамнаш нийсалар, бакъда, баккхагІа болча новкъостацо гІодерах дукха хе аналаха практически балхах кхета хьалар. Цу шера цеха чІоагІа хала хьал аттадар. Кхоачашьецар производственни план. Цу гІулакха оарцагІьалар партийни, профсоюзни организацеш, хьалхалотта болхлой. Кастта боакъалгаха дехьар гІулакх. 1984 шера 25 декабря цхьайттаалагІча пятилетка дІъ шера план кхоачацьярах рапорт делар оаха.

Цу шерІ хьача нийчано йиш хилийтар ерригача пятилетка задени укх шера ноябрь бетта кхоачашъе. 1985 шера цеха экономически эксперимент чакайоаххеш хилар, цудукъа ерригача коллективо дукха къахьга дийзар болх эргаболхкхаш. Къаьстта хала хилар из цеха начальника Н. Мирзоевана, цехкома председателя А. Бевина. Цеха партбюро секретарь хиларга хьежна сайгара доагІар дир аз а.

КарагІдьиннарашца дукха да, уж тхогара дІадаха са валац. Бакъда, новкъе да цхьана, кІанта нийсу техам а тІехьа вайна юкъе кхычерна нийсса къахьега базам боацараш, прогулаш ераш, балха хана керта бокабу малараш маларашІ Массанена а цаІ ацай «ХІаранегара хьинарге хьежна, хІаранена къахьегарга хьежна» яхе дегІаенача социализма принцип! Хаьавеце а, тха коллективо юкъа болаш ба къахьегама дисциплина талхаеш боле нах: заливальщик Н. Беленик заливальщик В. Патренко, заточник Ш. Газизанов, завальщик Батрнаев, слесарь Ю. Боков. Къахьегара тІера бецо а, алала хьалцача дийнахьа кассена улгу аттаре хьалкарчарце бІаргага йиш я ух. ЧІоагІа рахьа боацаш хул къахьегарга хьажжа мара шоцата аалла ца делар.

Дукха за йоацаш са къамела хилар цхьан соцв деша вагІача новкъостаца. Дехардахар дуцаш, ца хьала, институт хьаьхача гІона балхах тІелг а твабац ца, бакъда шортта тІадуэза, ден мала де шийга а дезаьга а, хьина. Социальлар из цун мишта вІаштІоьдоал ца воаш. ХІара уххаза цацала базац хиннацар. Базар еш хиннавар из. Кастта машина эца базам болаш ва ше, яхаш, курале йоре. Со хьачц цунгарча рузкьал. Сона чІоагІа кхахит цох. Хета а доагІа, хІана хьалча, са хиннача новкъоста ловцар сага сий доаду нигь ба. Мел деза хул шай кунгаша къахьийга деьахха тІара сом!

Дукхача нахах лаьташ, барт бола коллектив а тха цехера яр. Сацlараш яха базам бар нахьа хьашташ шоайчарел лакхагІа хеташ, нахаца эздели гІулакхи леладеш болча коммунистий. Уж ба мастер Калиланова, слесарь Давыденко, бригадир Сурони, мастер Нестарова, заливщица Ситуев, кхыбараш. Цу нахаш дуй ца къоесеш цеха кхетама болх баре, кердо толамаш дешара коллектив оарцагІйоал.

Р. МАЛЬСАГОВ.
«Красный молот» завода цхьоалагІча цеха конвейерини мастер, партбюро секретарь.

Грознеенски ремонтно-механически заводе хьалхалаттам хьайоагІерех я Абубакаров Мовлад верте латтача № 1 йолча механо-сборочни цеха коллектив. Пхе шера хиля хинал хьалха кхоачашъяй цо.

Коллектива барт чІоагІбеш, дерригача гІулакхашта лостам телаш ва цеха партийни организаце секретарь Коротя Юрий Александрович. Слесара шуй декхараш цІена кхоачацьдараь совгІа, из ва КПСС горкома член, алкоголизмаца палар мелархон къоесан лоаттабеча нохкасе член.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) Ю. Коротя къамаьл деш ва къоначa болхлошца Б. Хантиевна, М. Маскуровца, А. Барисовца.

Н. ПЛИЕВА сурт.

ДАЬХЕ ЕЗА ІОМАБУ

Парте член декхарийла ва:

Пролетарски, социалистически интернационализми советски патриотизман идеаш ерригІа къахьегаш аламашта кхьехкеь, национализман шовинизмак белгалемаш къоеса даттабе, СССР халкий доттагІал, социализма мехкашца, дерригача дунен тІоера пролетаршцарен къахьегамхошцарен вакаршта дола буваамаш чІоагІдаре хьинаре гІо де.

(КПСС Устава де могадеча хувцамий проекта тІера).

Т ІЕХХЬАРЧА пхе шера тха училище дийша вьннаш 2700 саг. Царех аллаха дика специалисташ барен кхоачамбаь ца Іеш, кагирхой оаза Іомабу Дакъе дукхаеза, бакъонца бола интернационалисташ хила, националистически уйлаш йоецаш а заманца тарлуш мел доацачунца машар боацаш а хила.

Училища педколлективо кІеэнга бац яхуаш йоагІача тІехьанна коммунистически кхетам миштa бала беза хоеш бараш. Царех я йоккхагІйола мастер, Нохч-ГІалгІай АССР заслуженни мастер М. Горбекова, хьахархойн мастераши коммунистически къахьегама ударникаш Л. Машкова, Н. Гурова, В. Куликова, В. Чаплыгина, кхыбараш.

Кагирхошта патриотически а интернациональни а кхетам белара доккха новкъостал ду «Поиск» яхача клубо, КИД-о. Дуйхо ва йоацаш ВЛКСМ комитета инициативагІа кийчъе йолавьй Нохч-ГІалгІайчен исторе музей.

Мастера З. Вагаенкое кулгалдеча 8-ча группа гулъьй училища выпускникех, ший интернационально декхар кхоачашдеш са дІаденнача Хачукаев Сулейманах йола материалаш.

Дай революционни, тІема, къахьегама традицешца къонабараш тьалихебаре гІо ду цу музеерча граждански. Сийлахь-боккхача Даймехка тІемат дувцаш йолча, «Ленини вай мокни» яхача уголокаша, училища истори довзийтача альбомо.

Оаха къаьстта теркам тІабокийт дешархошта атеистически кхетам белара, дыча керте леттараша лелаедача харцахьча гІулакхех доала зе дешархошта дІадовзийтара. Масала, «Атеист» яхача клубо кийчдьд «Атеист» яха цІа. Цу чу эзаш йола литература, атеизма темах кийчъь дикагІйола докладаш, альбомаш, газетий журналийн подшивкаш, диафильмаш.

Социалистически интернационализмаца патриотизмацен доагІаш доаца молагІа хІама ходелча тхо оарцагІа доал гоалаьннар цьехтеваре, из севнадар ятьп ца хиийтаре де дезар ду. Цудухьа вай вакарца тоеш доаца, зена хІамаш лаладац тха дешархоша.

КПСС XXVII съездан областной партийни конференце накъайодаш, ше тІаийца хинна дерригa декхараш толама кхоачашдьнд училища коллективо. Ца цІекха а хьаьнахт 1985 шера РСФСР профтехобразоване дешара заведенешта юкъе лелабьча социалистически къа хотало яхтарех енна ЦІе байрахх а 1984 шера хьхе котдовларах енна ВЦСПС диплом а доагІаш денна согІатош денга.

Школай профессиональни дешаре кердача реформа доккхий декхараш оттаду тевна хьалхьена. Уж кхоачаш е деш, оаха дика чІоагІьъй училища материально-техническе базе: поварашца, кондитерашца, продавецаша практически занятеш чакайоахача лабораторешка керде, оборудовани оттаьй, ерригa дешаре кабинетеш эшаш йолча технически средствашца Іалашьяй.

А. ГАНДАЛОЕВА.
СПТУ-4 директор, Нохч-ГІалгІай профтехобразоване заслуженни хьехарxо.

ДИСЦИПЛИНА ЦАІ ХИЛА ЕЗА!

Парте член декхарийла ва:

Парте ерригача членашта цхьатарра декхар даь тІабехкаь партийни нечахьалдьвн дисциплина лелае. Ерригача коммунистанта цхьа дисциплина а, цхьа закон да парте, церна карагІдоанна дика хІамаш царгара гІулакхашш мичча бесса дале а.

(КПСС Устава де могадеча хувцамий проекта тІера).

Т ХА СОВХОЗЕ толама кхоачашъьай паччахьалкхенга бьцадаераш доккхера цхьайтталагІча пятилетка планаш. Дувзьал кеарча шера 8462 тонн дІаданнад оаза уж. ХІаьта а карагІдьннамок кхоачам бац тхона.

Нагахьа санна Эдильханов Знаудина, Гайрбекова Тамара, Баснакаев Хожахьмада кулгалдеча бригадаша хІара гектара тІера 220 центнер а кхы дуккхагІа а помидораш йоаза, воих бригадаша хьараш 150 центнерага а дІакхоачаш хилац.

Балха хьалаш цхьатарра хилча хІана нийслу из хІама ништа? Бьцадевраш эсала хьекьаду къахьегамен тІадиллаче гІулакха хьалхарен дисциплина лоха йолаш болклой хиларех. Халахете а, царна юкъе хул коммунисташ а. Масала, совхоза инженерни службане кулгалдеш вар Н. Тайсумов. Из тоалургІйолча оагІоракъа цо деш хІама децар. Юххера балкере мукъвеалийта а вийзар. ХІанз керттерча инженера гІулакхаш кхоачашдеш ва З. Хадимурадов. Хеталора, техникена ремонт а обслуживани а олга тоалургда ьвна. Цхьабакъда хІама эргаделензар. Кулгалхоша ергъа ахе а хьевш яц техника тоаяра хилахза ергйоаце бела.

Цох дийцар отчетно-хоржамий партийни собране а. Цул тІехьагІа а хувцалуш хІама дац. Печчахьалкхен планаш кхоачашъю оаха цхьан кена вай дьаша санна геттара дукха низ дІа а луш. Цу хьакъехь дола масал доаладе гьина вахха а базац. Тракторни бригада коа деш цхьакка хІама а доацаш дІаоттаь летт... Бьцадараш чуэцаш йола комбайнаш. Уж дукха я. Царех хІарахр боккха мах а бенна нІцаь. ХІана лоаттаю из техника цхьаккха хІама ца деш! Цу хаттара жоп луш совхоза кулгалхоша оал:

— Дика специалисташ бац, цуя соагІа из техника болх бергболаш ца хиларах бран ба а я...

Шоназамта йоахо дича дукхагІдола кулгхара ду балхаш техникаца чакхдаха йиш хургья. Пекха продукцеца дІададачун а дикка кхом бе вІаштІехьдаргдар. Из ништа доле а, совхоз хьалхе лелаеш долча боахамашта юкъе лоархІаш вола директор Б. Эдильханов цу гІулакха, уйла ещ вац. ХІаьта коммунист волча директорагара доагІар цхьадехаш вац партбюро секретарь И. Хасанов а.

Мел дийцача а, паччахьалкхен дисциплина цхьаболча коммунисташа талхаеш хилар гуш да. Цу тайпара хІама нийсдаьийта мегаргдоацилга къаьстта белгалдаьккхад КПСС Устава де могадеча хувцамий проекта тІа.

ХІана 38 трактор я совхозе. Дика хилча а царех 80 процент ераш мара хургьяц бІаьстий кхашка болх беш. Кулгалхоша уж тоеш боахарий боалзо яц ала йиш яц. Цхьабакъда, механизаторех цхьабараш уж деношка снабжениаш а зенна лел. Цул соагІа поадам боаца цхьайола оагал спекулянташкаре эца езаш а хул, хаоза дукхагІа ахча а денна. Царга миштa кхоач уж запчасташ? Цу гІулакха сагота волаш саг вац. «Сельхозтехникена» керта латтараш а коммунисташ ма бий! Царгара доагІар хьа хІана декац?

КПСС Устава де могадеча хувцамий проекта тІа парте члений дисциплинах дувцача моттига «Коммунист паччагІча гІулакха тІа ма хул цунгара доагІар чІоагІа хьедеш» яхе дешаш Іотlатозача нийса хургдар хьина хет сона.

М. ТЕМИРСУЛТАНОВА.
Грозненски районa «Заря» яхача совхоза механизатор.

Партийни вахара хроника

Нохч - ГІалгІай областной партийни организаци КПСС тешаманча отрядех цаІ я. Халкъа боахаме къахьегаш ва лакхера а лаьрхІа юкъера а образовани йола 90 эзар специалист.

1981-гІа ШУ

1-гІа январь. Нохч-ГІалгІай партийни организаце мутІарашка 47438 коммунист вар. Царех 23316—болхло, 12711 - лакхера образовани йолаш.

Республике яр 1427 юххьанцара партийни организаци. Царех 597 организаце секретараш кхалнах бар.

Март. КПСС XXVI съезд хьалхха денга йлин кхоачашъярех рапорт денна 276 предприятен организацен. 2793 цеха, участка, бригада, 34 эзар болхлочо.

18-гІа апрель. В. И. Ленин ваь 111 шу дизара хетадаьча коммунистически субботнике дакъа лаьцад 636 эзар саго.

Май. «Халкъий доттагІал — литература доттагІал» яхача денизагІа литератури цІай чакхдаьккхар Нохч-ГІалгІайн Дагестани йоазонхоша.

Сентябрь. «Автоспецоборудование» яхача опытно - экспериментальни заводе мехка эггара хьалха аратеца йолайр 16 тонн йола автобусаши автомобилаши хьалъайеш йола соэъеникцаш.

Ноябрь. «Грознефть» объединенен «Красный молот» заводен коллективаша хьалла могайир Москаерча болхлоша кхайкаь «СССР 65 шу дизара — 65 хьиарерча къахьегама кІира» яха почин.

Интернационалистош кхебу

БАРТ ЧІОАГІБЕШ

КПСС Программа кердача редакце проекта тІа йоккха моттиг дІалоаш къахьегамхошта интернациональни кхетам балара дешаша. Цхьа масал доаладергда аз. Заводе дикагІчарех лоархІача № 31 йолча цехе болх беш ва нийс къамах вола саг. Царна юкъе ба эрсий, аварец, нохчий, хІире, кхыбараш. ХІаьта тха ерригa йоккха коллектив хьайцача, 40 къамах вайлаш ба цхьа уйла а нигат а долаш болх беш. Уж кхы а чІоагІагІа шоайла вІашкаэзара, барт-цхьоагІо долаш хилийтара цахаддаш йоакхо ю заводской партийни организаце. Тхо чІоагІа гІаддуташ хІама да тайп-тойпарча къамех болча кагирхоек интернациональни дезалаш хулаш хилар. Укх тІехьарча хана Маев Мухьмадаи йигар Дерега Валентина, хІаьта Ежиков Александра — Турпатова Зульфия...

Интернациональни кхетам дулга кхы тІа а тоаде гІертача партийни организаце кагирхошца беча балха ма моггі дукхагІа теркам тІаухийт, цар шо-шоай къамаш къестадеш а хестадеш а моттигаш хургйоацаш. Цу дакъе керттера да саг нравственни цІена оамадаш йоахкаш а патриотически уйла йолаш а хьалкхевар. ХІана аьлча, шийна хьалхашца латта граждански дехараш кхета ца деш волча сагах вииза интернационалист хургвац. Из болх беча хана тайп-тайпара формаш юкъехувл оаха. Болхлоех 60 процент бараша деш бе-беча школашка, кружокашка, семинарски группашка. Шоай политически, экономически знанеш лакхъярал совгІа, цига идеологически санкетам а лакхбу цар, денале воиди лувца Іомалу.

Интернациональни кхетам луча дикка моттиг дІалоаш лекционни пропаганда а. Из ю тхъаь итт саг чувоагІача группа. Шоай лекцеш тІа цар дуйц социалистически вахара хьисапах, халкъий доттаргдоацача вошалах.

Цунца пхьана завода партийни организаце боккха теркам тІабокийт советски наьха революционни, тІема, къахьегама традицеш шерро йоаржаяра. Кагирхошца кастмаста вІашагІбеттаду ветеранаш.

ХІара шера тхо долчара эскаре гІулакх де 50 кагирхо вода. Уж безбаь наггьабаьха ца Іеш, кийча бу оаха моллагІа хало лa девал кхоачаргдолаш. Царна лаьрхІа тьайийлла радиотелеграфистий курсаш я. Дахьъала буваш кенверта чу а делле, завода адрес лу царна.

Цхьабакъда, тха заводе дерригa а дика да ала йиш яц. ХІанз а тІехьа къоеста, далза да нохчий а гІалгІай а кагирхой дукхагІа балха юкъедоаза дош.

Предприяте хІанз а тІехьа нийслу дикка дувзалени дола цІейш лоархІаш бола болхлой. Цу деношка царех цхьабараш балха ала ца бувлаш моттигаш а хул. ДолчехІаранена къаьст - къаьста болх белга юкъедоаладаьла ала йиш яц.

В. ИКРЯНОВ.
СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химически завода партком секретарь.

Партийни вахара хроника

1962-гІа ШУ.

20-гІа май. КПСС Нохч - ГІалгІай обкоме цул масар Нохч-ГІалгІайн Къулбаседа-ХІирийн къахьегамхоита юкъе оттаьча социалистическа къа [illegible].

3-гІа сентябрь. Нохч-ГІалгІай республика автономе 60 шу дизаран из ший доІаме Россена юкъеяхара 200 шу дизаран хетадаьча цІайна юкъе дакъа хаьа вара КПСС ЦК секретарь И. В. Капитонов.

30-гІа сентябрь. Республикана сийр Къахьегама Цlеча Байракха орден.

12-гІа октябрь. Москве дІадоладелар Нохч-ГІалгІайчен литературан искусствах Денош.

1983-гІа ШУ.

21-гІа апрель. Республике чакхдаьлар «Ленина гІулакх дахаш а котдувлаш а да» яха политди.

5-гІа октябрь. Нохч-ГІалгІай АССР общественноста III-гІа съезд хилар. Из хетаь яр къона тІехьа къахьегам безаш хьалкхера, педагогически коллективашта, дезала, общественноста хьалхашца латта декхарий дувцара.

1984-гІа ШУ.

11 - гІа январь. «Юкъерчен профессиональни школай реформа керттера лостамаш» яха КПСС ЦК проект юкъаш заседани йир КПСС обкома бюро.

13-гІа январь. Грозне хьайийллар «Юность» яха кинотеатр.

19-гІа июль. Москве дІайолаелар. Нурадилов Ханпаший цІерагІча театра гастролаш.

31-гІа август. ТІеман къахьегамен музей хьайийллай Гудермесерча локомотивни депо.

1985-гІа ШУ.

1-гІа январь. Нохч-ГІалгІай областной партийни организаце мутІарашка вар 50040 коммунист. Царех 35555—болхло, 14932—лакхера образовани йолаш. Республике яр 1485 юххьанцара партийни организаци. 581 организаце секретараш кхалнах бар.

15-гІа март. Политически просвещени ЦІагІа Коталов 40 шу дизара хетаь «Цу денош сийле йоаргьна» яха [illegible].

Март. ЧИГПИ хьайийллар халкъий доттагІала университет.

2-гІа апрель. Кхьача ресурсех йола мохкдаьтта продуктий «ЦІе эшелон» Москве дІахьийтай. Из лаьрхІа яр В. И. Ленин ваь 115 шу дизара.

27-гІа апрель. Коталон 40 шу дизара хетаь республикански Іилман конференци хилар.

4-гІа май. «Грознефть» яхача производственни объединене «Даймехка тІема 1-ча степена» яха орден еннай.

Грозненски автокомбинате чІоагІа лоархІаш а сий деш а ва кхоалагІча разряда слесарь, къахьегамен тІемен ветеран Покусаев Василий Гаврилович. 38 шу дизад цо из болх бу. Ший опыт дІа а йовзийташ, цо кхалкхебь товзинчаш итташ ба.

СУРТА ТІА: слесарь В. Покусаев.

С. АЛИХАНОВА сурт.

Дикача нахах

ВоккхагІвола новкъост

Шоаттадийнахьа нийсвелар со Бекботов МаІаса Макшарип волча. Хоза кийчдаьча цІагІа кагирхоша го а бь, вагІар фусамда. Моаршал хьтта даьнначул тІехьагІа, бехкаш а вашиш шоай къамаьл дІаходихьар гулбеннараца. Кердача шера хетаь кагирхой сайре кийчъяра хьакъехьа шоай тьехамчада, партийни вошнаца дагаболла бахкхабар комсомольски организаце секретарь Газдиев Мухьмад, комсомольски активисташ Оболенская Наташа, Келигов Башир, кхыбараш. Дукха ха йаллехьа дерригa дешаш къоаста а дьь дІабахар уж.

— КІезиг-дукха могаш воадаш цІагІа висавар со укх деношка,— йоах Макшарипа, — цудухьа со волча хьабаькхабар уж.

Кхо шу да Бекботов Макшарип автомобильни наькъий эксплуатационни линейни управлене партийни организаце секретарь волш 1978 шера пенсе вахачул тІехьагІа вера из укхаза къахьега. Асфальтировщиний бригаде болх бе воланелар.

Хьалхарча деношка деиз шийгара хьинар гойташ хьавоагІа М. Бекботов. Пхи бІаь гаргга сагах латтача коллективе дика вовзаш, сий; деш ва къахьегама ветеран. Ший керттера декхар доархІ цо кхуви йоагІа тІехье вадий оамалаш йоахкаш хьалкхевр. Къаьстта теркам тІабахийтар 18 сагах латтача комсомольски организаце дешна айдара. Цунна эшаи дола новкъостал вара. ХІара бетта цкъаза рейдаш ю комсомольцаша. Цар итогаш еча «комсомольски прожектора» выпускаш арахеча. Комсомольски собранешка, нагахьа чакхйоахача кхыча мероприятена дакъа лоац Макшарипа. Фашистски Германи йоаль лацхача Коталон 40 шу дулаш вистеста вІашагІкхетараш хулаи цига кагирхошка, цига дувцар советски халкъо гойтача деналах, къонахчалах.

...1957 шера «Чечавтотранс» яхача тресте болх бе воалу Макшарип. Ше мел дер дика де Іемача цо тоебу снабжение отдела болх. Цул тІехьагІа Вторчермете дитъ шера къахьег. 1964 шера балха вода из бытовой гІулакхаш дечa министерстве. Укхазара пенсе вахар!

Хььнала къахьегаш вола коммунист массехказа хийрхав район, городской партийни конференцеш делегатала. Из хиннав XVIII-ча областной партийни конференце делегат а. Кхоана дІайолалуча арелаарча XIX-ча областной партийни конференце а даккъа лоацаш хургва Бекботов Макшарип. Цо хьахьонх наха мел сий ду цун.

Нах шийна тІехьабаха, царна масал гойта хоеш ва Макшарип. Цудукха атта да цунна гонахьарчарара доагІар хьадеха. Сат хьахулаше во оамалаш йогаш хилац. Уж цо Іомаю гонахьарча гонга хьежна, йоах ветерана. Цудукха дерригa ду шийца болх берш нийсача наьъха тІа бахара, кагирхошта ца хоеp дІахьехара. Цхьа дІадахийтац М. Бекботова цхьанни сагаца къамаьл па хулаш, хІаьта харцаьннар тесе вІалла а витац. Ший гІончашца, партбюро членашца Амагова Роза Умаровнийца, Курченков Василий Ивановичаца, къонача коммунистаца профкома председателаца Куприянова Любайца, кхыча активисташца цхьана къамаьлар ду цо дисциплина талхаерашца, балха тІера боацарашца. Иштта, партийни собране дийцад Быстрицке, Азамова, Зимзина, Арестникова, Башаева дераш.

— Знйнад аз, — йоах ветерана, удуврча новкъостаца цу тайпара болккха бехк чІоагІа Іатхь шоашера гІалаташ дулийтараш, белка тІа ледардовшаш гойтараш.

Укх тІехьарча хана дикка чІоагІьеннай къахьегама дисциплина, шоай декхараш дикагІа кхоачашде баьннаб тха нах.

Партийни организаце секретара дешаш бакъдеш да управленерча бархІ бригадо пятилетка планаш хинал хьалха кхоачашъяр, хІаьта ерригача управлене гІулакхаш а дика лел. Пхе шера план ноябрь бетта кхоачашъьяй коллективо.

Къахьегаме хьалхалаттарех дувцаш эттара хьалха цІераш йоах МакшарипА дикагІболча болхлой И. Фаргиева, Х. Мархиевай, В. Мусхагова, С. Цурова, М. Аушева, Я. Ужахова, Ш. Алихаджиева, З. Дахкильгова, Г. Князевай, дукхача кхыбарий.

Царех хІаранех ала дукха дІайха дешаш кораддоагІа М. Бекботовна. Цо хьахьонх нах цунна дика бовзилга, из царна чІоагІа бувзам болаш волга. Коллектива хьалгаш цийчарел дезагІа лерхІачарех ва Макшарип. Дас, воккхагІвола воцаш санна хьехар ду ший новкъостаьта, бакъда, доагІар цІенхашта хьадех моллагІчунгара. Иштта саг ва хььнала къахьегамхо, кагирхой хьехамча Бекботов МаІаса Макшарип.

Р. АУШЕВ.

ТАХАН—ДЕКАБРИСТИЙ ВОССТАНИ ХИННА 160 ШУ ДУЗ

ЧИТИНСКИ ОБЛАСТЬ. 160 шу дІадахад Санкт-Петербургa Сенатски майдан тІа декабристаша яьча восстане эрсий кортамукъален болама юкъыг дІайолаяьча дийнахьа дешэ. Цхьабакъда, ханашта юкъе йоккха юкъ еннаяле а, халкъа уйлашка боча латт. Дальхе паргІатен тоьешнен хилийтар духьа шоашта боккха бала качбелача а кхьыметтел шоаш бобайтача а наькъа сийрда сибаташ. Декабристашта карагІдаьнна исторически дешале гІулахх малха лоаттаду литературан искусствам пропагандеи, музейни экспозицешка, улищехи майдани тийхкача цІерашка.

Лоама юкъе город Петровск-Забайкальска (1926 шерага кхаччалца — Петровски Завод) Декабристий улица тІа, хьалхарчарца забайкальски рудникашка дог раьза а долаш шийн мара тІехкъа яхача Екатерина Ивановна Трубецкайй реконструкци яьча цІемна хьалхашка ягІа корсамаши березаш. 71 корсам — Петровски Заводе кхелхеннача Іобахьайтта хинначe декабристий дукхалго хьакъа, 10 березнa — кхерелте мутІахьа хинначa истий сиденаш.

СУРТА ТІА: Петровски Завод яхача станцера мемориальни портала фрагмент.

Л. СВЕРДЛОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

ВАЙ МОХКИ ДЕКАБРИСТАШИ

160 шу дахьнад тохкамхоша, краеведаша, шеррача общественности шоай теркам декабристий болама историна тІера ца боаккха. ГаьнарчА, бирсача СибаргеІарен паччахьа Іаьдало официально оалаш хиннача тайпара «вахар юхацавоагІача Кавказерен» декабристий вахари гІулакхаш, 1825 шера 14 декабре Петербургерча Сенатски майдан тІа уж боалабаь дола бакъ гІулакх дІахододар дар.

Эрсий интеллигенце корта хиннача цар шоай беркате болх СибаргеІарча бирсача хьалашка дІахо а беш, Паллин Николая къизача замалахьа а кхоачашйолча бахаши болх беши шоаш юкъе хиннача наьха доттагІий бакъахьара мисси.

Кавказ, белгтала аьлча, декабристашта хийрен моастагІал долеи мохк хиннабац. Цар чІоагІа уйла тІайохийташ теркалдаьд укхаза бахача наьха вахар, цар шийн тайпара культура, истори, поэтически творчество.

Кавказера паччахьа Іаьдала реакционни политика бехке а еш, лоамаши закавказскии халкъий эрсий халкъадара доттагІал, цхьана леладу гІулакхаш чІоагІдара тІехьа лаьттаб декабристаш. Царна ма хеттарь хиннад лоамаш наха паргІато езар, цар къонахчал, лоамий бирсача Іаламца дувзаденна дола, атта доаца шиш бода вахар.

Декабристаша тоьал доккха даькъа лаьцад моттигерча халкъий, цу даькъе Къулбаседа Кавказа лоамаш наьха а, истории этнографии тохкача.

Писателий - декабристий башха-дикача плеяда толашагІа болча виналех цаІ хиннав Рылеева дагара а А. С. Пушкина доттагІ а хинна А. А. Бестужев-Марлинский. Кавказски корпуса мугІарера салте а волаш суд тоькаш хиннача цо белгталара дакъа лаьцад Кавказа цун истории Іомадеча.

«Са мунІарал», («Моя исповедь») яхача записки автор вола цхьа Е. Е. Лачинов мара декабристашта юкъе ше цаІ хиннавале тамаш я шийн балха оагІош вайнаха хетаь. Цудукъа инйса хургда, аьнна хет соца, кавказоведчески литература тІа, нагахьа санна эрмалой халкъа исторена доагІача балхаша дувзаденна хинна цун гІулакхаш хьахьекхача Н. Нерсесова болх ца лаьрхІача, араланза йола цун биографи лоацца йиццача.

Евдоким Емельянович Лачинов 1799 шера ваьв Воронежски губерне Нижнедевицки уезда Бенетовка яхача юрта отставерча майора дезале. Дешара образовани цІагІа дькхай.

1818 шера колоновожати а волаш военни гІулакхе вода Лачинов, цу шерре а Персе йода дипломатически посольство нахьайоаккхаш хиннача отряда юкъеваххийтав. 1818 шера Москве колоновожатей школе хьолаву из. ТІаккха прапорщика, цул тІехьагІа кІезига ха яьлча подпоручикиа поручикеи чинаш лу цунна. Ши шу дахьнача гІолла Шоллагlча оскара Кертерча квартирерча вокхагІволча адьютанта гІулакх кхоачашдешвар ву цунах.

Геттара дика карьера хьаеллаеннай къонача эпсара хьалхашка, цхьабакъда, цо къы тайпа нийк херкаб. Шоллагlча оскаре, декабристий цу «бlена», гІулакх деш ше волча хана царех дукхагІа образования а хьалхалатташ а болчарца хьоашал тоcc Лачиновa: тІехьагІа хиннача декабристий бахьчаех цхьанеца П. И. Пестелаца, С. Г. Волконскеца, Н. Г. Бурцевца, А. И. Черкасовца, къайлагІарча «Благоденства союз», тІехьагІо «Юнни общество» дІачувахав из.

Декабристий боламе дакъа лацарах военни суда веппав Е. Е. Лачинов, тІаккха 1826 шера 25 ноябре Шоллагlча эскара главнокомандующи чинахи дворянски сийнахи ваккха аьнна яь решени чІоагІъю императора Николая I. 27 шу дахьнача поручика еш хинна казнь цун керта тІа кхийтта тур кагдаларцен цунна тІера военни мундир Іозацарцен чакхьайнай. Тирaспольски крепосте чувелла воалавеш цхьа кІезига ха лиххийтчул тІехьагІа мугІарера салте а вaь Кавказе вайтав из.

Кавказе декабристаша яьнкхача ханах лаьца аьлча, белгалдаккха доагІа, шоай прогрессивни идеалашта тешаме болаш уж биса хилар. Ссылкерча хелача хьалашца «сообщества дух» йоалаьц цар, шоай патриотически декхар тешшаме кхоачашдеш хиннад. 1826 шера шахски Персен 1828 шера султански Турцен Кавказе тІом болабаьча хана гІаьрахоех латача метте къокхачали майрали хьахьекхай декабристаша: «бакъ гІулакх» лаьрхІад турецко-персидски агрессена дукхалара къовсам. Бородинайн Сенатски майдан сий долча турпалаша шоай са ца кходеш чухийкхай моастагІий чІоагІаленаште, кавказски халкъаш малхбоалехьарча деспоташка лоалла ца оттадайташ кІалхардахара гІулакха юкъе шоаш мелла лаьца а дакъа доацаш хиларах чІоагІа дог тийша а болаш.

Эриванъ яхача городах крепостах штурм еча персидски гІаьрахоех из мукъабоаккхача хана къонахчалли майрала гойтарах унтер-эспара чин деннад чинах а вахкха салталла вахийта хиннача Е. Е. Лачиновна. Кавказе хелача гІулакха тІа волаш массехк шу дахьхад цо. ХІаьта 1832 шу чакхдолаш, прапорщика чин а долаш, хала мара вІаштІехьдьяхнадац цун цамогаш хиларах отставке ваха.

ДоттагІашта юкъе «музай кІорит» доархІаш хиннав Лачинов. Цо яздаь да кавказски тематикана хетадаь «Хиннар (бакъ дувцар)». Вай крае волаш, салаІа доацача хана сецача метте ю даь наьха йоазош хІамаш довзийташ бола шоай лоархІам боввза да вай деношка а. ЧІоагІа безам тІабехе еша догдоагІаш я «Са мукІарал» яха йоккха очерк. Белгтала аьлча, цу тІа автора дувц шоай бlу Владикавкасски крепостера Назрановски чІагІалена боагІаш, цига шийн ди доаккхаш латтача, цул тІехьагІа 1832 шера 14 июле ЗІамита Яндар яхача юрта сецача хана шийна зеденаш. Цу замалахьа хІанзара Яндаре шин оагІорахьара доагІача, юрта юкъе вІашагІкхетача хиннай цІерашта тежа—ЗІамигеи Йоккхеи — екъалуш хиннай.

Цул тІехьагІа Эса чІоже, Ах-Боарзе, Мужахой-Юрта, Фаргнен-Юрта, галашкиций кхыча юрташка хиннав Лачинов. ЦІаккха а дицлургдоацаш хоза цу моттигашкара Іалам, лоамара доагІача хиш бердаш бІаргагуш хиннача Лачиновa яздаьд: «Пона, нажа, кхыча тайний Іалахате доккхий хенаш дагІа чІоагІа товенна хьу, мах бaь варгвоацаш доккха беркат... Листача хьунах чакхьалац маьлха вІанараш: готтига бохабаь никъ цІаккха а боккъалап... Тата делла тІош тІа гІолла доагІа масса Эса, бlарг хьоасташ а хьуи хоза кІотарганаш; сийрда баьцарча баьца дахІе лакхача шувнах оагІув а теха ули».

ХІама тунладолийташ бола декабриста бІарг ца кхеташ дисадац исторе памятникаш. Цун теркам тІаззаб тІох еттача вІовнаша, мяскара цІалгаша, хи тІерча хьайрилгаша, хьажкІаш тІайолча лаьттан чІегилгаша, нокхарашa... Фу маІал долаш да из жІарт? Из христианства белгало оттальр малав? Фу маІан долаш да вож тІоп а жІарга оагІош ца оттабаь уж ши кхера а? — дуьтІаьала безам болаш хетт «МукІарала» автор. Цо теркалдьяд моттигерча бахача наха юкъера ахчан отношенеш кІезига дегІаьвкха хилар. «Карабуланех (нохчий-гІалгІай племенех цаІ — Ш. Д.) дукхачар, — яздаьд цо, — монета ца хиларах шоашмара йоагІача яскха лаьрхІа доалан дІаййделга дийхад».

Е. Е. Лачинова лоацца дийцад Эса чІоже бахача наха лелабеча дивах лаьца. Цунна зеденнах, укхаза цу хана корта беттаи хиннаб шоай ширача эмалахьарча даьлашта. Цар еза лоархІаш, сий деш йола моттиг, мугІарча дукъал тІехьашка хиннай, хоам баьб цо. Эса кертера йоаяш йола Тхоба — Ерды яха вигацв дага йолаш дийца хила мег цо из.

Укхааза, Эса чІоже, Лачинова дІайтьад халкъа юкъе хІанз а ювцаш йола, къонача суннахи из еззенначa шиш кІантахи йола легенда. Цу шерашкара тІема событеш ше язъеш, ссылно готваь, набара вІашка ца бодача жандармски бІарга кІал воллаше а, эзоповски мотт буьц Лачинова шийна хетар дешарашка дІахьачийтар, шийна дагадоаккхача хІамашта царца дегавалар духьа. Ше теши довкъашхе хинна событеш юкъарца хьала декабрист дагавуьл дешачунца: «Янстхила йиш йоаш вьгІа дог даьтІачул тІехьагІа мара вола лаш со вьанвь де. О, мьархa-яІ-ох, нагахьа санна дерригa а дІадуьца йиш яларе, иl...» Цхьабакъда, цензура дукьаленаш дага а йоачкаш, оаз ма йодда бакъдар дувца, йзде йиш йолаш вац автор.

Шоаш болаш ниІсбенна бац декабристаш Российски паччахьалкхен гаьнарча йистошка. Цхьабакъда, укхаза болаш а партІато езача шоай идеалашта, цар шоашка ницача гІулакха тешаме хиннаб уж. Вай лоаман крал халкъий бокъоца бола доттагІий хиннаб уж.

Ш. ДАХКИЛЬГОВ, СССР журналистий Союза член.

ЗАМАНЦА ГІА БАХА

БОКОВ Ахьмад,
Нохч-ГІалгІай АССР халкъа яздархо

КПСС Программе нерадача редакце тІа белгалдаь: «Литературей искусствой дегІаахара керттера никъ — халкъа вахарцара бувзам чІоагІбелга, социалистически вахаре долаш дар бокъонцеи лакхача художественни хьисапеи хьахьокхар, кердадар — хьалхалаттар дог айдеш къыган хьагучадаккхар, общественна дІахьалхашкахьа ахара новкъарлеш мел дар дІадаккхар».

Цу дешашта боккъонца а дизза а жоп душ яр дукха ха йоацаш шийн болх чакхбаьккха РСФСР яздархой VI съезд.

Вай мехка массанахьа кийчо еш я КПСС XXVII съезда баха ма боагІара накъабахара. Дерригача советски халкъо цунца цхьана советски яздархоша а теркам тІабахийта Іомаеш, юкъаш я КПСС ЦК октябрьски (1985 ш.) Пленумо могаль парте Программа кердача редакце, парте Устава де могадеча хувцам я й. СССР 1986—1990 шерашка а 2000 шерага кхаччалца йолча хана а экономически социальни дегІийоалляра Керттера лостамаш.

Съезде даьча къамаьлашка, цун берригача балха ховлуш дар укх шера апрельски Пленум хІича деза вай мехка хулаш дола дика хувцамаш, вахар ше эргадар яздархоша ма доагІара теркалдеш хилар.

Ше хьахилча деш социалистически реализма ларда тІа латта дукккхача къамах болча яздархоша хьалеш дола Российски литература массаза а хиннад халкъа хьашташ шийн хьашташ лоархІаш, парте декхараш шийн декхараш лоархІаш.

Тайп - тайпара дар съезде дийца дешаш, бакъда, массанахьа вахара чухь, Іаламца, сага оамалца хулаш доача цхьанна а хІамaна яздархо юстара хила йиш йоацилга белгалдеш дар.

Къаьстта са теркам тІаозаш яр литература произведенеш яхоллалга тІаделла вола, из тешам шийна бенна вола яздархо даим бакъдуш хила везаш хиларах. Вай вахарца шийслуш дола динадар а возар а къайле ца хьош, гучадаккха дезаш хиларах йовш уйла: Водар, гІалат долаш дар вай къайлахьой вахарцара дІа мишта доаккхаргда из?

Къаьстта боккхача лоархІаме да укхаза литература. Шийн къамал яздархо хила тешам бенна волча литератора мара кхы хьайна тІадежад шийн произведенешка гІолла вай вахаре хулаш дола хувцамаш ма дарра хьагойталга? Яздархочун бакъ а дІайха а дош — из вай парте оттадаь декхараш кхоачашдеча лоархІам бола герз да. Из уйла къаьстта хьакуш яр яздархой съезде.

Яздархо декхарийла ва вай мохк социально - экономически дегІабоалабеча хьалхарча мугІарашка бараш сурт - сибаташ, цар оамалаш хьагойта, цунах кхьагарна дика хьокхам а хургболаш. Лоацца аьлча, вай нахар эргадоаккхача шийн къахьегам дІалуш вола сага хьахьокха. Цунах латт яздархочо цу процесса юкъе хьош дола дакъа. Духхьала дикагІбараш хьахьокха ца Іеш, яздархочун дош хила деза вайна дІахьалха дахара новкъарле еш мел доачоа тохаш а.

шийн декхар. Инструкцеа дІамигга а дІатІехьальча хила ца дезар хилар а кхеташ. ХІаьта мокх кулгалхо тІа — уж дукха дукхагІа ба — кхоачашлургдолх аьнна хетар, а кхоачашдара никъ-таро жох. Са уйла, ца теркам тІеразаш дар хала а чоалхаме а декхараш кхоачашдеш воаллача сога бакьар, цун дог-уйла да. Хала хьал тІаттача юха ца воалаш, воха ца вохаш, дІахьалхагІертачун оамали дог-уйлеи.

Яздархой съезде дьъча къамаьлашка лалуш тІаш уйла яр из вай литература вахара проблемашта сов кІезига къьегІортаю хилара. Масала, цу аз хІанзаа дийдача тІакхІоарга бурув товелра балха а да яздархочо новлени. Вай мехкарча бурувдеттарашта юкъе йтара хьалха дІабоалабаьб цо из болх. Бурувтохара балхашта кулгалдеш йола автоматизированни система я из. Литература теркам тІаовх боагІаш керда хІама да из.

Іилма - технически дакъе керда хІамаш корадергда ГрозНИИ институте, «Промавтоматика» объединене. Уж Іилмани учрежденеш вай мехка дукхача предприятеша бувзар лоаттабеш а, цар а нахкъаштая деш а я. Из дерригa кхоашийдеш барaш, уж чоалхане прибораш, системаш хьаеш бараш хьала балацний литература произведенеи турпалаш? Дика производственникаш, даим кердадар лоацаш бола вай заман болхлой корабергба бакъдарча ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» заводе. Цар хІанз а моттиг дІалаьцад вай литературе. ЙоагІаш йола произведенеш къьаьнац хІанз цІа хезача бригадирах гІишлошъераша тхьаь итт шера керта латтача Социалистически Къахьегама Турпалах Хадживеа Шамсудинах, «Красный молот» завода электросварщицах, цу балхаца шийн сийле яьнкха йолча Умалатова Сажех. иштта кхьабарех.

Производственни тема хьовйича, со производственник вац, из са гІулакх дац оал цхьаволча яздархочо. Производстве болх беш бараш, кердадар хьакхоллараш, коллектив шоашта тІехьа дикачуна, тоьламаш дахарга дІахьалхакхуьлаш бола кулгалхой, — производстве болх беш бецй? Цар дог-уйла миштад, оамалаш миштай, хІанз шоаш бараш хьахила цар мишта вІаштІехьдьнад — из дерригa хьагойтар, дайхар яздархочун декхар да. Нагахьа санна из иштта деце «адамий синой инженераш» хІана аьнад яздархоех.

Вай юрта боахаме а шортта корабергба произведеней турпалаш хила боагІаш бола них. Укх тІехьарча шерашка йовзаргйоацаш тоаенай Назрановски районера совхозаш. Къаьстта боккха толам баьккхаб цар укх шера. Планал дукха тІех дІаденнад ялат: кІа а хьажкІаш а. Цунах тхона дийцар дукха ха йоацаш районе литература деноаш доача хана КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара вов. Мякиева. Дукха ха и районе хьажкІаш чуйица яьнна. Из хьалха ца хулаш хинна хІама да — лай кІал йолхар хьажкІаш. Назрановски района юртбоахама къахьегамхой толамех хьоадича дагабох совхоза кулгалхой Беков Мурад, Дударов Батыр, управляющий Джамбуриев Башир, звеньевой Кодзоев Бахьаудин, кхьбараш. Уж ба цу толамий лоал эгтара хьалха шоашта дІатІаийцараш. Цхьабакъда, литератораша хІана а царех аьннадац шоай дош, техкадац Кодзоев Бахьаудина шер-шера хьажкІаш дикагІа къувкъье. Беков Мурада шийга карабеннача боахама гІулакхаш тоаде вІаштІехьа мишта доал.

Цхьаькза а да литература произведене тІа моттиг дІалаца йоагІаш. ХІанз укх сахьате лакхерча юрсни тІоанашка бурув тела скважинаш мехкдаьттах сов дукха сероводород йоаллаш хиларах дІакхайла латт. Хьал жиьстад аьлча, вай промышленностo сероводород хьакъоастаеш йола прибораш арахецалца иштта лоаттае а кердалраш дІакъуьла а езаргьй. ХІаьта хоиш ма дий, республике доаккхаш долча мехкдаьтта боарам лола болга а кхы дІахо а лохбалар кхерам болга а. ХІанз МагІалбинерча мехкдаьттахоша лаьрхІад юрски тІоанашкара доаккхаш дола мехкдаьтта саьлгаІах ІоцІендергдола установка а. Вознесенски газобензинови заводе ерзъа из. Цар лехай цу гІулакха кьича мехкдьатта районашка пайда ца эцаш илла оборудовани, коральй мукх ца юа турбаш а. ХІаьта «Красный молот» заводъ сероводород сов дукха йоалла мехкдаьтта доаккхача скважина лаьрхІа йола устьевой оборудована арахецилга карадерадаьд. Из установка болх бе йолаелча массехк миллион тоин тІаІхетареда доаккхаш дола мехкдаьтта. Нах инициатива йолаш хилар, шоашта тІадежа декхар дика доацаш а из кхоачашдара шоай дерригa творчески хьинан дІадалар кийча а хилар, моттигерча ресурсех пайда эца гІерталга хьахьокх цу гІулакхо. ХІаьта уж дерригаш Іилматехнически прогресс сихьара эшараш да. Иштта болча нах шоай произведене турпалаш бе боагІа яздархошa.

Іилма - технически прогресса хьакъехьа КПСС ЦК совещание яьча доклада микроэлектроникаи вычислительни техникаи чІоагІа боккха лоархІам бар. Іилма-технически прогресса катализатор я, аьлар цо уж. ХІанз вай республике электронно - вычислительни техника производствана юкъейоалаяре декхар толамца кхоачашдеш я ГорячеводскиI бурувтохара балхий управлени.

Керттера цхьа хІама дар съезде хьалхадоахаш, тІахьехаш: вай вахаре наьслуча хІамашти, къаьстта а кхоачамбоацараштa юстара латто йиш яц яздархо.

Дукха тІама довзийтар съездо, дукккачунна декхарийла бир яздархой. Уж декхараш кхоачашде тароенаш а творчески хьинар а долаш ба Нохч - ГІалгІайчен яздархой. Вай литература кхыча литературей тІехьадиеса ца хилара тешалдеш дар С. В. Михалкова доклада тІа аьнь яздархочун толам белгалбоаккхаш, цІераш яхар. Тароваш йолаш я, творчески хьинар а долаш да. Фуд эшар? ТІатеІІа болх бар! Мехка хулаш латта дика хувцамаш, парте хьалхашка оттадаь советски саг духовно хьалхехара декхараш дега а деттаiш, болх бар!

ЯЗДАРХОЧУН ТРИБУНА

Грозный тахан.

Л. АБДУРЗАКОВА сурт.

МЕДУЧИЛИЩА—55 ШУ

ВАЙ республике кхьанагІйолча дешара заведенех цаІ я медицински училища. Из хьайийллай 1930 шера. Цу хала медицински болхлой чІоагІа эшар гІалгІаштен вохчаштен. Каст-каста лазарий эпидемеш хулар. ХІара юрта хІана бац аьнна дукха бар «дарбаш» деш бола хьекам них. Нах Іехабеш, цамогаш болчар чотагІа шоашта пайда бора цар. «Е хьаваргва я дІавартва — дегІар хургда» — из яр цар керттера дикаяиоо.

Училища хьайийллача шера цаІ мара ца хиннача вкушерски факультете дІайийцар 100 саг. Дийша баьлча болх бе юрташка дІахьожабир уж. Кхаанахан бераштен дарба дарал совгІа, юртахошка дІадувцар цар Советий Іаьдал нах лазарех берзабе лаьрхІа доаге, дол дустарехи воал хехкарехи цхьаькха тешам боацилга, дешаро нах паргІата боахаргболга.

ХІанз училище воврхІ факультет я. Цар арахец фельдшераш, фармацевташ, акушераш, санитарни фельдшераш, лаборанташ, медицински йижарий, церга тоаю лораш. Дешархошта йоккха знанеш душ къахьегаш ба РСФСР заслуженни хьехархой А. И. Качан, А. С. Кривенко, РСФСР заслуженни лор З. Х. Муталиева, республика заслуженни лор В. М. Сулейманова, дукха а кхьбараш.

Укх шоатакъе цхьитта шера училища йистельнкхай 16 эзар саго. Царех 10 эзар нохчий, гІалгІай ба. Республика ерригача городашка, районашка къахьегаш ба уж. Малгобекски района № 1 йолча ЦРБ болх беш я Арсамакова ПаьтІамат. Дукха ха яц из больнице хьожаяь, цхьабакъда, могаш бовцача нахаца Іимевза йолаш, хетар хиннача сихха оарцагІйоалаш, дерригa шийн хьинар балха дІалуш хьайоагІа из. Дика специалист хиларал совгІа, дукха общественни балхаш а ду ПаьтІаматa. Из я Малгобекски горсовета депутат. ХІаьта Арсамакова моргаш кІезига бац республике.

— ЦІаккха йицлургьяц сона училища, сай хьехархой, новкъостий, — йоах ПаьтІамата. — Цига дукха езаш йола професси кораьяй сона, Моглаш боацача нахa дарба дарал дикагІа кхы фу хургда?

Иштта ала йиш йолаш ба туберкулезни диспансера керттера лор Х. Исаев, № 3 йолча больница керттера лор Г. Попов, кхьбараш.

Хоза тоаь, кийчъь я училища кабинеташ. ХІанз укхаза деша вагІача 1700 дешархочо пайда эц дукккхача технически средствах, диафильмех. Болх беш я методически совет, предметех йола комиссеш. Дешара процесс кийсa вІаштІехьъякха аьтту лу цар.

ХІара шера училищера дешархой практикех ух. Наурски а Грозненски а районашка комсаши соми чуэцаш хул уж. Дика болх барах грамоташ, мах бола совгІаташ, премеш тел царна. Дика я училища спортивни база.

К. ИНАРКИЕВ.

СУРТА ТІА: медучилищера студенташ.

И. ПЛИЕВА сурт.

ЖУРНАЛИСТИЙ ЗОНАЛЬНИ СЕМИНАР

КПСС обкома пропаганда агитацеи отделои журналистий Союза Нохч-ГІалгІай АССР правленеи «Знамя труда», «Путь Ленина» яхача сунженски назрановски районни газетий а «Ленинское знамя» яхача малгобекски городской газета а журналистий зональни семинар яьд Орджоникидзевски станице «КПСС XXVII съезда кийчо яра ледам моттигерча кепайоазош тІа бувцар» яхаш теца а йолаш. Обзораш еш къамаьлаш дир республикански газетий болхлоша М. К. Мурадовеи Х. С. Шадиевеи, КПСС обкома кепайоазош, телевидене, радиовещане сектора инструктора М. К. Озиева.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

26 ДЕКАБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Хьайбай дунен тІа».
9.35 — «ЦІа чоьтар». Художественни фильм. 1-гІаи, 2-гІаи сереш.
12.05 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «Вай заманхо». Документальни фильмаш: «ЗарубинагІар», «Дала а лед, нора а доагІа».
15.30 — В.-А. Моцарт. «Симфони № 35 ремажор».
16.00 — «Кердадараш».
16.05 — «Дувцараш хьадеааллучча метте». Пикожски краих.
16.50 — «МукІарал». Телевизионни журнал.
17.20 — Хьаьвьина моттиг — барал. Л. Массиль. «Концерти Шаамбранин».
18.15 — «Студе на Камилаев Мурад». Махачкалара передача.
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — «Дунен нагирхойн».
19.30 — Проблемаш — лехараш — решенеш. Мехка бІарчча цаІ йола транспортни система дегІаяр. Дакъа лоац СССР Госплана председателa заместителa В. Е. Бирюкова, СССР гражданска авиаце министра Б. П. Бугаева, СССР морски флота министра Т. Б. Гуженкос, СССР машиннахьий министра Н. С. Конарева, РСФСР хи флота министра Л. В. Багрова, РСФСР автомобильни транспорта министра Ю. С. Сухина.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Из Татьяна я из!». Телевизионни документальни фильм.
22.35 — «Тахан дунен тІа».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Іуйрийнара гимнастика».
8.15 — «ПТУ — конкурсагІа». Телевизионни документальни фильм.
8.35 — Юкъара биологи. 10 класс. Вахар хьадолалучча. Лаьттан тІа вахар хьахилар.
9.05, 12.05 — Испански мотт.
10.05 — СПТУ дешархошта. Истори. В. И. Ленин. «ТІом российски социал-демократин».
10.35, 11.40 — Зоологи. 7 класс.
11.00 — «Автоматизированни проектирование система». Іилма-популярни фильм.
11.10 — «Вай беш».
12.35 — «Каравугача краза седкъа. Субтитраш йола художественни фильм. 2-гІа сери.
15.15 — Советски американски яздархой диалог.
16.00 — «Кердадараш».
17.05 — Экрана тІа да Грозненски студе фильмаш.
18.05 — «Нохч-ГІалгІайчен ди».
18.25 — КПСС XXVII съезда кхьъадолхаш. Нохч-ГІалгІай телевидена программа.
(23 декабрe ЦТ хьекха передача юха хьокхар).
19.30 — XIX областной партийни конференце делегаташта концерт.
20.00 — «Бийса дикъьала хийла шун, бераш».
20.15 — «Ритмически гимнастика».
20.45 — «Халкъа эшараш».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Миштад из ишта, ва доктор! Телевизионни художественни фильм (ГДР).
23.05 — «Кердадараш».

27 ДЕКАБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Говза кулгаш».
9.00 — «Къонахий творчество».
9.30 — «Миштад из ишта, ва доктор?». Телевизионни художественни фильм (ГДР).
11.00 — Украински халеш еш УССР халкъа артистках Р. Кириченкос. Киевера передача.
11.30 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «Практика тейкаде». Документальни фильмаш: «Ниш сталь», «225 шу», «Дола хІама сагах тийша да», «Ферма».
15.35 — З. Кодаи. Виолончеленеи фортепианоеи лаьрхІа сонатина.
15.45 — «Эрсий мотт».
16.15 — «Кердадараш».
16.20 — Фаьлг болча хьешалгІа. «Мари, Мирабела». Художественни фильм.
18.00 — «Сенца даьх вай съездага». Передача ю политически обозревателa В. П. Бекетова.
18.30 — «Спортивни передача».
19.05 — «Тахан дунен тІа».
19.20 — «Хоурашаа» ю студи. 19-гІа доаш «Цин пларо».
21.00 — «Ха».
21.35 — Кинопанорама.
23.25 — Тахан дунен тІа.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Іуйрийнара гимнастика».
8.15 — «Позици». Документальни фильм.
8.35 — С. Я. Маршак. Валарен творчествах оагІош.
9.25 — 13.40 — Английски мотт. 1-ча шера дешарна.
10.05 — СПТУ дешархошта. Юкъара биологи.
10.35, 11.40 — Истори. 7 класс. Иван Грозни заман.
11.05 — А. Прокофьева поэзи.
12.10 — Доаза а доаза, из а ха. Іилма-дикайнташ школьникашта ю передача.
12.40 — Н. А. Римский-Корсаков.
14.20 — «Юртара ха».
15.20 — «Кердадараш».
17.20 — «Махмуд Эсамбаев». Фильм-концерт.
18.05 — «Вахара хьисап — советски».
18.20 — «Ловзаш, вокхдаьтта, лезгинка». Грозненски телевидене студе фильм.
18.55 — Киножурнал.
19.05 — «Нохч-ГІалгІайчен ди».
19.25 — Шун письмоашта жоп лу оаха. Передаче дакъа лоац НГІАССР Министрий Совета аптечни управлене начальника Н. С. Ульбиевас.
19.45 — «Бийса дикъьала хийла шун, бераш». «Яс Веоне яха мультипликационни фильм. 1-гІа дакъа.
20.00 — Центральни телевидени Еррига оахаи радион эстрадно - симфонически оркестра концерт.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-37; редактора заместителан — 2-85-07; жоьпалин секретара — 2-84-88; отделаш: партийни дахара — 2-54-04; промышленностан транспортан — 2-65-01; юрта боахаман — 2-47-84; культура — 2-64-75; кехатийн — 2-85-64, корректоран — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-37; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-88; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадуьл шинарен, ерен, шоаттен деношка.

СФ02503. «Грозненский рабочий» издательство типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 5517.